

ENKELE AANTEKENINGEN BIJ EEN WAARNEMING VAN DE BRILZEEËEND (MELANITTA PERSPICILLATA)

Chris van Deursen

Zaterdag 7 november besteedde ik aan het waarnemen van zeevogels vanaf de Zuidpier te IJmuiden. Het was rustig herfstweer met een temperatuur van 10° C, een kalme zee en redelijk tot goed zicht. De wind bedroeg 3 - 4 B en draaide tussen zuidwest en west.

Er was een redelijke doortrek van Alk/Zeekoet, Zwarte Zeeëend, Eider, Toppereend, Roodkeelduiker en duiker spec. Ook vlogen er tientallen Dwergmeeuwen langs. Een duo Zwartkopmeeuwen, beide in tweedejaars kleeft, liet zich regelmatig zien. Vermoedelijk was dit het koppel dat op dat moment al vele weken rond de Zuidpier verbleef en met grote regelmaat gezien werd.

Omstreeks één uur keek ik richting Noordpier in de hoop enkele jagers spec. waar te nemen, toen er een bruine eend mijn beeld in kwam vliegen.

De vogel was wat groter dan een Zwarte Zeeëend, de kop leek op die van een Eider (vooral op wat grotere afstand) en verder was het erg opvallend dat het wit op de vleugel ontbrak.

De vleugelslag was ongeveer even snel als die van een Zwarte Zeeëend.

Toen de vogel dichterbij was gekomen viel de lichte aftekening op de kop op. Op dat moment werd er al rekening gehouden met een "gekke" soort, omdat door het ontbreken van een witte vleugelspiegel de Grote Zeeëend al was afgeschreven.

Op het moment dat de vogel de Zuidpier bereikte en op 30 - 50 m afstand langsvloog, werd het ons duidelijk dat het om een Brillzeeëend ging en wel om een adult wijfje. De kopvlekken ter weerszijden van het oog en de vrij opvallende vlek in de nek (achterhals) gaven hier uitsluitsel over.

In de literatuur wordt meer aandacht besteed aan het uiterlijk van de mannelijke vogel, dan aan dat van juveniele en vrouwelijke dieren. Bij de laatste zijn de vlekken op de zijkop en in de nek, gelet op de afbeeldingen in diverse gidsen, niet altijd aanwezig. In het "Popular Handbook of British Birds" staat zelfs een afbeelding van een volwassen vrouwelijk dier waarop geen spoor van kopvlekken is te zien!

(De kopvlekken zijn veel duidelijker te zien in gesleten kleeed, dan in ongesleten kleeed. Na de rui in augustus-november bevinden zich in de witte plekken vaak weer bruine vlekken, red.)

Het door vier man waargenomen dier liet gelukkig geen ruimte voor twijfel. De complete beschrijving is inmiddels ingediend bij het CDNA (Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna).

Van de Brilzeeëend werden tot juli 1987 vijf waarnemingen aanvaard (red.).

In het Verenigd Koninkrijk worden jaarlijks Brilzeeëenden waargenomen, vooral op de Orkneys en de Shetlands, maar ook verder zuidelijk aan zowel de oost- als de westkust. Ook Ierland wordt regelmatig door de Brilzeeëend aangedaan.

Het is daarom niet uitgesloten dat deze soort onze kust vaker aan-doet dat wordt aangenomen.

Juist omdat de onvolwassen kleden en die van het wijfje zo sterk kunnen variëren en verwarring met de Eider voor de hand ligt (zeker voor minder geoefende waarnemers), is het zaak "gekke" Eiders met de nodige argwaan te bekijken.

De Brilzeeëend heet in het engels Surf Scoter, hetgeen wijst op zijn maritieme levenswijze, iets waarop verschillende auteurs wijzen. Hij wordt verder buitengaats waargenomen dan zijn familieleden Zwarte en Grote Zeeëend.

Het is een soort die vooral van schelpdieren leeft, die duikend worden bemachtigd. Daarin komt deze soort overeen met bovengenoemde familieleden.

♀ Brilzeeëend

Tekening: Guido van Leeuwen

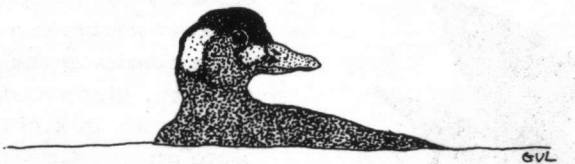
Het broedgebied ligt in Noord-Amerika ten noorden van de 55^e breedtegraad (Alaska, noordelijk Canada). Het broeden vindt plaats in de toendra en langs zoetwatermeren. Niet broedende vogels overzomeren in kleine tot zeer grote groepen tussen Alaska en de staat Oregon. Het overwinteringsgebied reikt van de Aleoeten in het noorden tot Baja California en Mexico in het zuiden.

De Brilzeeënd ziet dus duidelijk niet tegen een paar kilometers op en wordt zowel langs de Amerikaanse oost- als westkust aangetroffen. De Amerikanen kennen deze eend ook als Skunk-duck, echter niet om veronderstelde of echte geurklieren, maar om het bonte zwart-witte koppatroon van de mannetjes!

Literatuur

- Ferguson-Lees, J. & I. Willis (1983). The Shell Guide to the birds of Britain and Ireland.
- Heinzel, H., R.S.R. Fitter, J.F. Parslow (1973). Elseviers gids van de Europese Vogels. Elsevier, Amsterdam/Brussel.
- Hollom, P.A.D. (1968). The popular handbook of British Birds. 4th ed. Witherby Ltd., London.
- Peterson, R.T. (1957). Field guide to the Birds. 2th ed. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Peterson, R.T. (1961). A Field guide to the Western Birds. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Peterson, R.T. (1963). A Field guide to the Birds of Texas. Houghton Mifflin Company, Boston.
- Peterson, R.T., G. Mountfort, P.A.D. Hollom (1980). Petersons Vogelgids. Elsevier, Amsterdam/ Brussel.

C. van Deursen, W.P. Speelmanlaan 8, 2111 WZ Aerdenhout.

Tekening:
Guido van Leeuwen